

T. Kuchciński, R. Smysło

ROLA I ZADANIA GRUP RATOWNICTWA WODNEGO W KRAJOWYM SYSTEMIE RATOWNICZO-GAŚNICZYM NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

W referacie przedstawiono rolę grup ratownictwa wodnego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym. Szczególnie opisano zadania realizowane przez grupy podległe Komendzie Wojewódzkiej PSP w Gdańsku.

WSTĘP

Koniec XX w. przyniósł Polsce zmiany ustrojowe i gospodarcze, a także wzrost różnego rodzaju zagrożeń. Niektóre z nich do tej pory występowały w stopniu marginalnym. Koniecznym stało się dokonanie radykalnych zmian w systemie ochrony przeciwpożarowej. Wynikiem tego było wprowadzenie w życie Ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej.

W tym roku mija dziesięć lat, od kiedy zaczął funkcjonować zorganizowany przez Państwową Straż Pożarną, **krajowy system ratowniczo-gaśniczy**, którego podstawowym celem jest ochrona życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez: walkę z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi, ratownictwo techniczne, chemiczne, ekologiczne i medyczne. W celu wsparcia tych działań powołano do życia min. specjalistyczne grupy wodno – nurkowe. Ich sposób działania reguluje Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 maja 2004 r. w sprawie wykonania prac podwodnych.

Grupom tym wyznaczono zadania w zakresie:

- ratownictwo, w tym w postaci ratowania życia i zdrowia ludzkiego, ratowania mienia i ochrony środowiska naturalnego,
- czynności procesowych,
- działań specjalnych,
- szkoleń i ćwiczeń.

Prace podwodne oraz inne działania w tym zakresie wykonywane są przez ekipę nurkową, w której skład wchodzi:

- kierujący pracami podwodnymi - odpowiada za wykonanie zadania oraz bezpieczeństwo podległych nurków,
- nurek roboczy - wykonuje zadania podwodne,
- nurek zabezpieczający - asekuruje nurka roboczego,
- operator łączności - przewodowej, bezprzewodowej lub linowej,
- chronometrażysta - kontroluje czas pracy nurka pod wodą,
- nurek ratownik - w przypadku prowadzenia prac szczególnie niebezpiecznych przebywa w gotowości do podjęcia akcji ratowniczej.

Wyposażenie grupy wodno – nurkowej można podzielić na trzy grupy:

1. Sprzęt transportowy: specjalistyczne samochody do przewozu nurków i sprzętu, łodzie motorowe.
2. Indywidualne wyposażenie pletwonurka:
 - skafander suchy - wykonany z materiału gumowanego,

- ocieplacz polarowy - chroni przed utratą ciepła,
 - jaket - kamizelka wypornościowa z wbudowanym noszakiem dla jednej butli,
 - automaty oddechowe - redukujące ciśnienie,
 - maska pełna - eliminująca kontakt z wodą,
 - butle powietrzne – stalowe lub kompozytowe o ciśnieniu roboczym do 300 bar,
 - komputer osobisty - kontroluje parametry nurkowania,
 - pas balastowy - redukuje wyporność nurka,
 - inny sprzęt pomocniczy - jak płetwy, nóż, latarka.
3. Specjalistyczny sprzęt pomocniczy:
- sonar - przeszukiwanie większych przestrzeni akwenu,
 - kamera podwodna - przeszukiwanie małych powierzchni, często w trudnych warunkach.
 - zestawy łączności przewodowej - zapewnia komunikację z nurkiem,
 - dodatkowy sprzęt, jak np. narzędzia hydrauliczne czy boje oznaczające teren nurkowania.

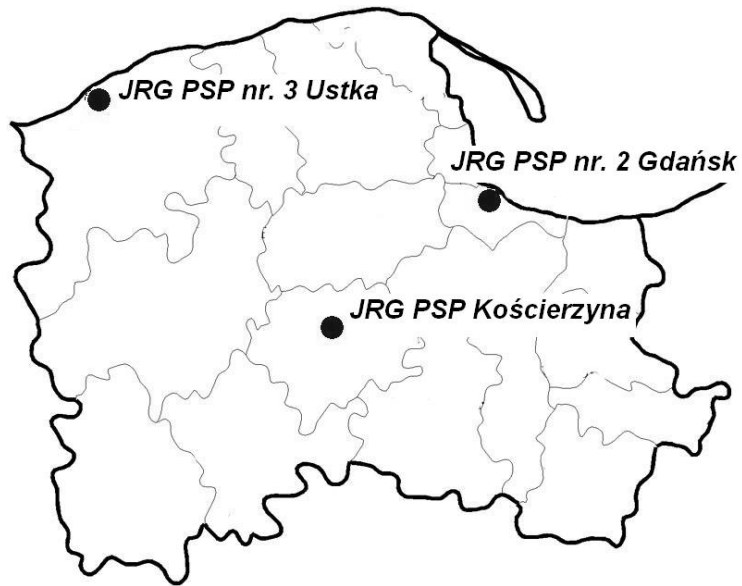

rys. 1. Grupa wodno – nurkowa z JRG PSP Ustka w trakcie ćwiczeń.

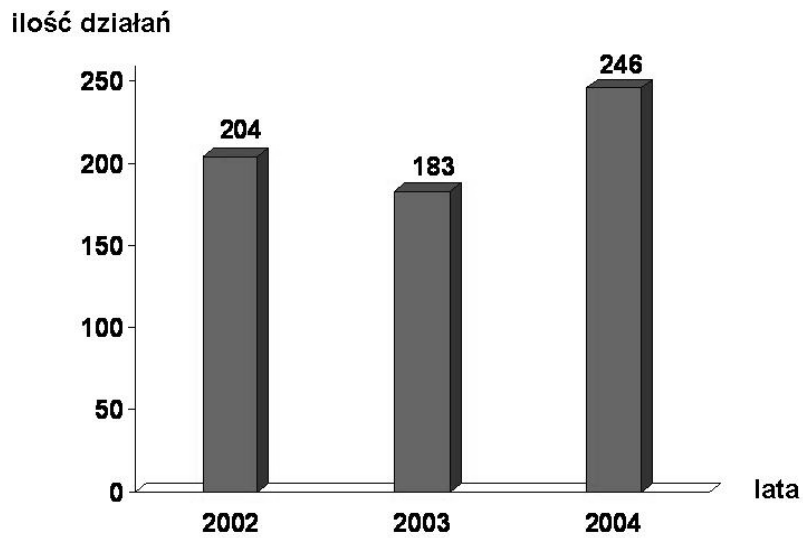
Specyfika prowadzonych prac podwodnych w PSP wymaga odpowiednich kwalifikacji od osób je wykonujących. Osoba wykonująca funkcję:

- młodszego nurka, może wykonywać samodzielnie prace do 12 m oraz do 20 m w asyście,
- nurka, może wykonywać samodzielnie prace do 20 m oraz do 50 m w asyście,
- nurka instruktora, może wykonywać samodzielnie prace do 50 m i głębiej po uzyskaniu dodatkowych uprawnień; ponadto prowadzi szkolenia i egzaminy.

Na terenie woj. pomorskiego specjalistyczne grupy wodno - nurkowe rozmieszczone są w Gdańsku, Ustce i Kościerzynie, w Jednostkach Ratowniczo-Gaśniczych PSP o specjalizacji ratownictwo wodne (rys. 2). Ponadto, na powyższym terenie w ostatnich latach zanotowano zwiększenie ilości działań prowadzonych na akwenach wodnych przez grupy wodno – nurkowe oraz pozostałe jednostki straży pożarnych. Wzrost ten szczególnie widać, porównując lata 2003 i 2004, gdzie różnica wyniosła, ponad 30%, co przedstawiono na rys. 3.

rys. 2. Rozmieszczenie grup ratownictwa wodno – nurkowego w woj. pomorskim.

rys. 3. Ilość działań prowadzonych na akwenach wodnych przez grupy wodno-nurkowe i pozostałe jednostki straży pożarnej w latach 2002 – 2004.

1. RODZAJ I ILOŚĆ DZIAŁAŃ PROWADZONYCH PRZEZ GRUPY WODNO-NURKOWE W ROKU 2004.

W roku 2004 grupy wodno – nurkowe przeprowadziły łącznie 90 akcji na akwenach wodnych. Były to w większości działania wymagające bardzo dobrego wyszkolenia oraz specjalistycznego sprzętu. Na rysunku poniżej przedstawiono ilość przeprowadzonych w roku 2004 działań z podziałem na ich rodzaj.

rys. 4. Ilość i rodzaj prowadzonych przez grupy wodno-nurkowe PSP woj. pomorskiego działań w roku 2004.

1.1 OPIS PRZYKŁADOWYCH AKCJI GRUP WODNO-NURKOWYCH PSP WOJ. POMORSKIEGO Z OSTATNICH KILKU LAT.

1.1.1. POSZUKIWANIE CIAŁA PŁETWONURKA

W dniu 22.05.2002r w późnych godzinach wieczornych nastąpiło utonięcie płetwonurka w jeziorze Czarne Dąbrówno, na głębokości ok. 30m. Akcje poszukiwania i wydobywania ciała prowadzono przez 7 dni. W działaniach brały udział dwie sekcje z pobliskiej jednostki OSP Pólcno, sekcja z JRG Bytów oraz dwie specjalistyczne grupy nurkowe z JRG Nr 2 w Gdańsku oraz JRG nr 3 w Ustce. Użyto specjalistycznego sprzętu poszukiwawczego w postaci echosondy, kamery podwodnej oraz sonaru. Specyfiką akcji była duża głębokość prowadzonych działań, tj. 30 m. Działania na tej głębokości są utrudnione ze względu na brak naturalnego oświetlenia oraz zagrożenia w postaci narkozy azotowej i choroby dekompresyjnej. Z tego powodu, maksymalny czas przebywania płetwonurka pod wodą, został ograniczony do ok. 20 minut, a praktyczny czas poszukiwań przez jednego płetwonurka, nie przekraczał 10 minut. Zastosowano specjalistyczny sprzęt poszukiwawczy, w postaci echosondy i kamery podwodnej oraz sonar z Instytutu Morskiego. Pierwsze działania, prowadzone przez jednostki OSP oraz JRG PSP Bytów, polegały na sprawdzeniu powierzchni i brzegów jeziora (podstawowe działania rutynowe). Po przystąpieniu do akcji grupy nurkowej z JRG Gdańsk, rozpoczęto przeszukiwanie dna, penetrując je echosondą, a następnie sprawdzanie wytypowanych miejsc kamerą podwodną oraz dokładne sprawdzenie dna, przez zejście płetwonurka. Po przystąpieniu do działań jednostki z JRG Nr 3 w Ustce, zmieniono metodę poszukiwań. Wprowadzono do akcji sonar, a następnie

miejsca wytypowane przez to urządzenie, przeszukiwał pletwonurek. W warunkach tej akcji zastosowana końcowa metoda działań okazała się najbardziej skuteczna.

1.1.2. PODWODNY SKARB NA JEZIORZE WDZYDZE

W połowie sierpnia 2004 roku na skutek zgłoszenia żeglarzy strażacy z JRG PSP w Kościerzynie przystąpili do poszukiwania rzekomego topielca w jeziorze Wdzydze. Otrzymali zgłoszenie, że najprawdopodobniej w tym jeziorze znajduje się topielec. Tak przypuszczali żeglarze z przepływających tamtędy jachtów, które zahaczyły o coś mieczem. Rozpoczęła się akcja poszukiwawcza ciała topielca, a skończyło się na geograficznym odkryciu. Strażacy z JRG PSP w Kościerzynie odkryli wyspę na jeziorze Wdzydze. Ekipa nurkowa ruszyła na poszukiwania. Grupa pletwonurków zeszła pod wodę, a tam zamiast topielca, natrafili na podwodną wyspę o szerokości 30 m i długości 20 m. Dziewicza wyspa usytuowana jest ok. 200 m od brzegu jeziora, składa się z głazów i potężnych skał. Ma kształt stożka, a jej dolne ściany znajdują się w pobliżu najgłębszego miejsca na jeziorze, którego głębokość wynosi 72 m.

1.1.3. UTOPIONA POKRYWA ŁADOWNI

W dniu 20.05.2002 r. na terenie Gdańskiej Stoczni Remontowej S.A. pod ciężarem przejeżdżającego pojazdu transportowego, doszło do zapadnięcia się pokrywy studzienki technologicznej, przeznaczonej do osłony zaworów przemysłowej instalacji gazowej. W jej wyniku doszło do niekontrolowanego przechylenia pojazdu i zsunęcia, zdemontowanego ze statku, elementu pokrywy ładowni. Pokrywa wpadła do kanału portowego. Zachodziło prawdopodobieństwo, że zsuwający się element mógł zepchnąć któregoś z pracowników do wody. Zadsponowani ratownicy pletwonurkowie z JRG nr 2 w Gdańsku Śródmieściu, po przybyciu na miejsce zdarzenia i uzyskaniu niezbędnych informacji oraz wykonaniu czynności zmierzających do zagwarantowania bezpieczeństwa podczas nurkowań, przystąpili do poszukiwań zatopionego przedmiotu. Pokrywa pomimo swych znacznych rozmiarów, tj. ok. 15 x 15 m, odnaleziona została ok. 35 metrów od krawędzi nabrzeża, na którym doszło do zerwania się nawierzchni i zalegała na głębokości ok. 11 metrów. Po ustaleniu, iż nie ma w sąsiedztwie pokrywy utopionych osób i zlokalizowaniu zamontowanych na nim uchwytów transportowych, rozpoczęto wyciąganie zatopionego elementu, przy pomocy dźwigu pływającego. Po wydobyciu zatopionej z wody pokrywy ładowni przystąpiono do dokładnego przeszukania oznakowanego terenu.

1.1.4. WYDOBYCIE ZŁOK

W dniu 07.10.2004 r. zauważono zwłoki ludzkie pływające w wodzie, w okolicach wyjścia z kanału portowego na morze w Ustce. Po przybyciu na miejsce specjalistycznej grupy wodno-nurkowej z JRG w Ustce, sprawa wydawała się prosta. Po zwodowaniu łodzi i podpłynięciu do ciała okazało się jednak, że jest ono przywiązane do obciążników (kamienie i złom stalowy), zalegających na dnie kanału (głębokość ok. 6m). Zaistniała więc konieczność wejścia nurka pod wodę, w celu uwolnienia zwłok i ich wydobycia, a następnie wyciągnięcia elementów wskazanych przez policję oraz przybyłego prokuratora.

PODSUMOWANIE

Przedstawione powyżej przykłady działań prowadzonych przez grupy ratownictwa wodno-nurkowego podległe Komendzie Wojewódzkiej PSP w Gdańsku to typowe akcje ratownicze prowadzone przez te jednostki. Akcje takie prowadzone są zazwyczaj na rzecz innych służb, instytucji i społeczeństwa województwa pomorskiego. Bezpośrednio uwidaczniają potrzebę posiadania i utrzymania w stałej gotowości do działań tego typu grup w strukturach Państwowej Straży Pożarnej.

Autorzy:

st. bryg. inż. Tadeusz Kuchciński – Zastępca Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Gdańsku,

mł. kpt. Robert Smysło – Zastępca Dowódcy JRG PSP w Ustce.